

Dit kaartenpakket werd op de inspiratiedag ‘*Het museum, een open huis?*’ ingezet als inspiratiebron, spraakmaker en stimulator van praktijkuitwisseling. Het bevat een **40-tal voorbeelden van heel diverse vormen van participatie recht uit de hedendaagse museumpraktijk** in binnen-en buitenland. Van startersniveau tot participatie voor gevorderden, voor elk wat wils. En vooral het **uitgangspunt voor levendige discussies en praktijkuitwisseling**. Een methodiek die volgens de deelnemers smaakte naar meer!

Pas deze methodiek ook toe binnen je eigen team of in een overkoepelend overleg:

➔ Print en knip de kaarten los. Vervolgens kan je op verschillende manieren aan de slag. Kies de methode die je meest aanspreekt!

- Verdeel ze onder de aanwezigen, laat ze eventjes doorlezen en speel vervolgens troef. Wie troef speelt, gooit een kaart op tafel waar hij/zij verder wil over praten. *Ga samen op zoek naar plussen en minnen van dit idee in combinatie met je eigen werking. Hoe zou je zoiets zelf kunnen toepassen en waarom? Wat zou je veranderen? ...*
- Verdeel de kaarten over de tafel en laat iedereen er eentje uithalen waar hij/zij iets in ziet, vragen bij heeft, bedenkingen bij maakt ... Doe het rondje van de tafel en bespreek wat iedereen heeft gekozen.
- Deel aan iedereen random een pakketje kaarten uit en vraag hen er één idee uit te halen waar ze voor de eigen werking iets in zien en iets waar ze helemaal niets in zien. Bespreek het waarom achter die keuze.
- Maak vooraf een selectie van ideeën die je kort voorstelt en waar je vervolgens feedback op vraagt. *Wat zou werken en wat niet?*

TARGET FIRST SATURDAY BROOKLYN MUSEUM (VS)

Dit (gratis) laagdrempelig evenement wordt iedere maand georganiseerd voor iedereen in de buurt. Het programma is iedere keer anders (een mix van lezingen, performances, leesclub, muziekoptredens ...) maar telkens staat een thema (gelinkt aan de lopende tentoonstelling) centraal. In de programmatie stelt men lokaal talent voorop.

TENEMENT MUSEUM (VS)

Iedere medewerker verzorgt op geregelde tijdstippen een contactmoment met het publiek. Meestal gaat het om het begeleiden van een rondleiding of het verzorgen van het onthaal. Op die manier treedt de hele ploeg voortdurend in contact met het publiek en kan zelfs de boekhouder of de personeelsverantwoordelijke een inschatting maken van wensen en noden bij de bezoekers.

STADSMUSEUM LOKEREN

Het museum stelt de ruimtes van het museum ter beschikking voor erfgoed gerelateerde activiteiten van verenigingen of andere organisaties, zolang er een (vrijwillige) medewerker van het museum betrokken is bij de organisatie van die activiteit. Op die manier is het museum een open huis, zelfs 's avonds, en dit op een praktisch haalbare manier.

STAFF PICKS

In (Engelstalige) boekhandels ziet men het vaak bij bepaalde boeken staan: een klein kartonnetje waarop in handschrift staat geschreven waarom dit het favoriete boek is van iemand van de medewerkers in de winkel. Dergelijke aanduiding van persoonlijke voorkeuren zijn niet alleen leuk om lezen, ze kunnen ook een handvat geven aan de onbestemde winkelaar. Waarom dit idee niet uitbreiden, en bv. een bepaalde groep mensen vragen om hun persoonlijke 'visitor pick' te schrijven?

UIT: JOHAN IDEMA, HOW TO VISIT AN ART MUSEUM?

ROSAS DANST IN KUNSTENCENTRUM WIELS

Kunstencentrum Wiels biedt hun museale ruimte aan aan een andere discipline: dans. Anne Teresa De Keersmaeker onderzoekt tijdens de tentoonstelling van maart tot mei 2015 of een choreografie de vorm kan aannemen van een tentoonstelling? Wiels stelt zich op als open huis, maar houdt vast aan verwante kunstdisciplines. Op die manier blijft hun werking inhoudelijk coherent.

HET MUSEUM ALS WERKPLAATS

Edwin Jacobs, directeur van het Centraal Museum Utrecht, stelt dat musea uit hun rol als 'plaatsen voor reflectie' moeten breken, en moeten evolueren naar plaatsen voor productie. Niet alleen denken in het museum dus, maar ook doen. Als vanzelf komt men dan uit bij nieuwe activiteiten, en dus ook bij een nieuwe publiek.

EDWIN JACOBS (RED.), THE MUSEUM AS A WORKSHOP

STUDENTENBLOK

In 2014 stelde M-Museum Leuven het museum ter beschikking voor talrijke studenten tijdens de blokperiode. Studenten die even wilden pauzeren, konden (gratis) tussendoor de collectie gaan bekijken. Voor sommige studenten betekende dit initiatief wel degelijk de eerste opstap om met het museum kennis te maken.

'HONEST SHOP'

Het Van Abbemuseum richtte tijdens de tentoonstelling Arte Util (2014) een 'honest shop' in in het museum. Inwoners van Eindhoven konden (zelfgemaakte) producten aanbieden in de winkel en de prijs ervan bepalen. De winkel was onbemand: kopers konden het juiste bedrag in een enveloppe deponeren en dan het object in kwestie mee naar huis nemen. Voor zowel aanbieders als kopers was de winkel een gelegenheid om geregeld een kijkje te komen nemen in het museum. Het museum wilde vooral de inwoners stimuleren om artikelen te produceren.

DE SALONS SINT-NIKLAAS

Het museum heeft een receptieve ruimte
waar lokale kunstenaars kunnen exposeren.

MUSEA.SINT-NIKLAAS.BE

ZOMERSCHOOL KMSKA

Het KMSKA faciliteert Nederlandse les voor kinderen van anderstalige nieuwkomers tijdens de zomervakantie. De kinderen kunnen al spelend Nederlands leren.

DE MOESTUIN VAN WIELS

Kunstencentrum WIELS koos er voor om een braakliggend terrein ten dienste te stellen van bezoekers en de buurtgemeenschap en richtte een gemeenschappelijke tuin in. De tuin biedt ruimte aan een didactische moestuin, een rustplaats, een petanquebaan ... en vele andere faciliteiten op basis van de behoeften en de wensen van de gebruikers.

FOTOSESSIES IN DE PLANTENTUIN MEISE

Op het moment dat de reuzen-waterlelies bloeien, organiseert de Plantentuin fotosessies: (groot)ouders kunnen hun baby laten fotograferen op een gigantisch waterlelieblad. Voor een bepaald bedrag verkrijgt men een afdruk van de foto; en de toegang voor 1 volwassene en 1 baby is inbegrepen. Commercieel initiatief? Of geknipte manier om een nieuw publiek te winnen?

HUWELIJKSFEESTEN IN WILLIAM MORRIS GALLERY (VK)

De William Morris Gallery ligt in de rand van Londen in een groot park. Men stelde vast dat de parkbezoekers en de wijkbewoners de weg naar het museum niet vonden. Daarop besloot het museum om de locatie te verhuren voor huwelijksfeesten. Dit bleek effect te hebben: bezoekers kwamen nadien terug om het museum te bekijken en koesteren fijne herinneringen aan de plek.

DEN GAMLE BY (DK): DAKLOZE IN HET MUSEUM

Den Gamle By is een groot openluchtmuseum vergelijkbaar met Bokrijk. Het museum kwam op het idee om een dakloze tijdelijk onderdak te bieden in een hut. De dakloze richtte de plek zelf in en was permanent aanwezig. Bezoekers konden een praatje met hem slaan en kregen warme drank aangeboden. Het museum stelt zo een taboe-onderwerp bespreekbaar te maken. Op straat - in een andere setting dus - zouden voorbijgangers nooit een praatje durven slaan met een dakloze.

DIVERSE GELOOFSGEMEENSCHAPPEN ACTIEF BETROKKEN BIJ MAS

Voor Heilige plaatsen, Heilige boeken werden in het MAS diverse geloofsgemeenschappen betrokken als 'onderwerp' in de verschillende delen van de tentoonstelling. Beslissingen werden genomen door (kunsthistorische) experts maar zeer doelgericht voorgelegd aan de gemeenschappen ifv feedback en draagvlak, oa. via een 'contactgroep'. Daarnaast werden gezamenlijk activiteiten opgezet en ontwikkeld waarbij de gemeenschappen waar mogelijk optraden als gastheer.

SNAPSHOT 'NAMASTE BRUGGE'

Bieke Depoorter fotografeerde de Nepaleze gemeenschap en hun gebruiken. De gemeenschap zelf richtte de tentoonstellingsruimte over hun rijke tradities en erfgoed in. Zij kennen hun tradities, dus zij vertellen hun verhaal.

BEZOEKERS.BRUGGE.BE/NAMASTEBRUGGE

'UW TOREN IS NIET AF' MECHELEN

'Uw toren is niet af' is opgezet als proeftentoonstelling voor het nieuwe stadsmuseum. Mechelse verenigingen, maar ook het individuele publiek werden opgeroepen actief in te grijpen in de tentoonstelling. Meer dan 53 verschillende organisaties zorgden voor meer dan 40 acties in de expo. Meer dan 73 objecten werden door Mechelaars toegevoegd en de tijdelijk groeide uit tot een echt instrument waar Mechelaars van allerlei slag commentaar leverden op de geschiedenis van hun stad of zichzelf en hun persoonlijke leven in de Mechelse tijd plaatsten.

DINGES – PUBLIEK AAN ZET

M, Mooss en Cera laten het publiek zelf een tentoonstelling van A tot Z in elkaar steken. Meer dan drie dozijn curatoren, jong en oud, staken 4 maanden lang hun hoofden bij elkaar. Hun werkgebied: 1 museumzaal in M. De kunstwerken: de collectie van Cera. Het ultieme doel: een nieuwe methodiek ontwikkelen voor een actieve publieksparticipatie in musea. Het resultaat: de tentoonstelling 'Dinges', mét bijbehorende communicatie en publiekswerking.

DFF – DIAMOND FRIENDS FOREVER

Een groep van 10 enthousiaste jongeren kreeg van AmuseVous en het Diamantmuseum de taak om een volledig pop-upmuseum op te bouwen, van collectie tot bar. In het Pop Up Diamantmuseum pasten de Diamond Friends Forever het concept van een participatief museum toe. Er werd naar hartenlust geëxperimenteerd met zowat elk aspect van een museaal project zoals het onthaal; de toegangstarieven en de scenografie ... De jeugdige kernploeg bedacht alles zelf.

RE:MAKE THE MUSEUM SILK MILL DERBY

Samen met bezoekers, vrijwilligers en makers in residentie werd de museale site van de voormalige zijdefabriek omgevormd tot 'makersfabriek'. Het museum wordt zo een experimentele ruimte waar exploreren, creëren en maken centraal staan. De museuminrichting en -opstelling is voortdurend in verandering.

YOGA IN HET MUSEUM

Verschillende musea, zoals MUKHA en KMSK, bieden regelmatig yogasessies aan, 's avonds of tijdens de lunchpauze en onder professionele begeleiding. Het kader dat door de omgeving en kunstwerken wordt geboden, speelt een actieve rol tijdens de meditatie en relaxatie.

BOZAR: GAMENIGHT – WHAT'S HAPPENING

Ter gelegenheid van de tentoonstelling 'faces then-faces now' organiseerde bozar een gamenight. Bezoekers kregen de opdracht een specifiek portret te zoeken aan de hand van vragen uit het spel 'wie is het'. Vragen als: heeft hij een snor, heeft ze een brede kraag? Draagt ze oorbellen? Bezoekers waardeerden deze aanpak en gaven aan dat ze nog nooit zo nauwkeurig naar portretten hadden gekeken.

MUSEUM VAN BOMMEL VAN DAM IN BEDRIJF

Creativiteit inzetten om tot innovatie te komen en bij te dragen aan veranderprocessen: dat is het doel van Museum in bedrijf. Hiervoor koppelt Museum van Bommel van Dam creatieve ondernemers aan bedrijven uit de stad. Ontwerpster Nienke Sybrandy maakte bvb. in het kader van Museum in Bedrijf een ontwerp om de glazen entree van de HAS Hogeschool aan de Spoorstraat in Venlo te verfraaien.

TEXTIELLAB TILBURG

TextielMuseum Tilburg werkt vanuit een voormalige textielfabriek. De machines van het TextielLab en de kennis van de aanwezige experts worden ter beschikking gesteld van organisaties/particulieren voor het realiseren van een eigen project. Museumcollectie en bibliotheek worden actief ingezet als inspiratie. Nieuwe generaties zetten zo het ambacht en de cultuur, vervat in de oude collecties voort.

ROTTERDAM MUSEUM, ROTTERDAM

Het Rotterdam Museum experimenteerde met de expo 'Rotterdammers wat maken we nou' met het bedrijfsklaar maken en actief inzetten van een hoedenstoommachine ('Grabo'). Op de nieuwe museumlocatie (2016) wordt samenwerking gezocht met technische scholen, ontwerpers in opleiding, lokale wol- en viltproducenten, om met historisch materiaal een nieuw, hedendaags product te creëren. RM wil zo nieuwe betekenis toevoegen aan de oude collectie.

WIELERMUSEUM: HANG EEN MUSEUMSTUK IN JE LIVING

Tijdens de renovatiewerken aan het
Wielermuseum kan je voor 5€ een stuk uit de
collectie uitlenen om gedurende een tweetal
maanden in je eigen living tentoon te stellen.

WWW.WIELERMUSEUM.BE

ART HACK – HACKATON

KMSKA organiseert de eerste Vlaamse museumhackaton en daagt programmeurs, developers en deviners, conceptmakers, grafici, tekenaars, amateurs, studenten en professionals uit om in twee dagen tijd ter plaatse een digitale toepassing voor bezoekers in de expo Tour de France te ontwerpen. Aan het eind van de hackaton moet een werkend prototype klaar zijn. Winnaars krijgen 400€.

MINI GOLF IN HET NATIONAL BUILDING MUSEUM (VS)

Het museum voor architectuur, bouwkunde en design liet gerenommeerde architecten, landschapsarchitecten en aannemers een unieke minigolfbaan ontwerpen en bouwen, rond het thema 'bouwen voor de toekomst'. Deze tentoonstelling werd letterlijk actief gespeeld en was een groot succes.

VERTELSTOEL AIRBORNE MUSEUM (NL)

Dit museum vertelt verhalen over de slag bij Arnhem (1944). Het project Airborne Memories wil de bewoners uit de regio actief betrekken bij het vastleggen van hun eigen geschiedenis. Inwoners (en militairen) die bij de slag betrokken waren hun verhaal en foto's aan het museum doneren: een ploeg vrijwilligers helpt hen bij de redactie van hun verhaal. Tijdens de tentoonstelling 'Van huis en haard' over de evacués vond er regelmatig een vertelmoment plaats waarbij een ooggetuige zijn of haar verhaal aan de bezoekers vertelde.

MUSEUM-BREICLUB

Het SteM (stedelijk museum Sint Niklaas) heeft sinds 2008 een afdeling met objecten over de brei-industrie in de streek. Deze afdeling is opgevat als een atelier. De machines in het breiatelier staan ter beschikking van studenten, ontwerpers en kunstenaars. Aan dit atelier is ook een zeer actieve breiclub verbonden, waar ervaren breister Anita EHBB geeft (eerste hulp bij breiongevallen).

AANBOD VOOR ONDERNEMERS

Het erfgoedcentrum van Arnhem heeft een vaste presentatie die de geschiedenis van de stad en de streek zichtbaar maakt. Het centrum ontwikkelde een historisch programma of aanbod specifiek voor bedrijven: “Met dit programma kijk je vanuit de geschiedenis van Arnhem naar actuele zaken in je vakgebied. Denk aan stadsontwikkeling, architectuur of maatschappelijke zaken.”

OPEN COLLECTIE AMSTERDAM MUSEUM

De 90.000 museumstukken online zijn vrij ter beschikking voor eender welke gebruiker. Het Amsterdam Museum heeft in 2010 als een van de eerste culturele instellingen de collectiedata als Open Data gepubliceerd.

SILENT UNIVERSITY TATE MODERN (VK)

Doelgroep van de Silent University zijn asielzoekers, vluchtelingen of immigranten die om één of andere reden het beroep dat ze in hun thuisland beoefenden, in Engeland niet kunnen opnemen. Regelmatige samenkomsten zijn gericht op (praktijk) uitwisseling en het waarderen van professionele kennis van de deelnemers. Op termijn worden deelnemers uitgenodigd zelf verder in dit systeem te groeien en als lesgever, consulent of onderzoeker van de Silent University een actieve rol op te nemen.

HET VERZAMELKABINET STADSMUSEUM ZOETERMEER

Het Stads museum Zoetermeer besteedt in een speciaal Verzamelkabinet aandacht aan bijzondere verzamelingen van Zoetermeerders. “... het Stads museum fungeert als levend en levendig huis, waar discussies op gang komen en waar Zoetermeerse inwoners van alle geledingen samen met het museum werken aan de museaal/educatieve presentatie van onderwerpen, voorwerpen en verhalen die dicht bij de mensen staan ...” (Uit de missie)

THE WALL MUSEUM KOPENHAGEN (DK)

Met 'the Wall' trekt het Museum Kopenhagen de stad in. Op een 12 meter lang interactief multitouch scherm vind je een geweldige evocatie (in woord en beeld) van de stad en haar geschiedenis. Maar mensen in de stad kunnen ook permanent eigen foto's interpretaties of ervaringen toevoegen aan the Wall. De collectie van het stadsmuseum wordt opengesteld en aangevuld in permanente interactie met de inwoners. Er wordt zo een relatie gelegd met mensen die normaliter geen museum bezoeken én bovendien stimuleert het mensen tot visuele en actieve interactie over de inhoud op de Wall, die zo een groeiende mix van documentatie, persoonlijke narratieven, herinneringen en opinies wordt.

JOIN IN! MUSEUM VAN BOMMEL VAN DAM

'Join in!' vraagt de bezoekers naar hun ervaring, gevoel bij het bekijken van een kunstwerk. Met vragen als: Hoe voel je je vandaag? Zit je lekker in je vel? Of is er iets dat je gemoed bezwaart? onderzoek je wat een schilderij of tekening voor jou kan betekenen. Bezoekers werden uitgedaagd anders te kijken en te vergelijken en actief mee te doen. Beschrijf een kunstwerk in één woord. Kijk door de bril van een ander naar kunst ... wat zie je? Aan het eind van de expo konden mensen (al dan niet anoniem) hun mening over het geheel op film opnemen (videocabine - Tanja Nabben).

MUUR TE HUUR MUSEUM VAN BOMMEL VAN DAM

Het Museum van Bommel van Dam verhuurde zijn expositieruimte (tijdelijk) zonder enig criterium via het principe 'eerst komt, eerst maalt'. Voor 100€ per vierkante meter kon om het even wat tentoongesteld worden. De bezoekers reageerden positief, iedereen vond wel iets naar zijn gading (vs. soms als té moeilijk ervaren moderne kunst) en veel verzamelaars kregen de kans hun collectie te tonen.

'I CULTURE' IN BOZAR

Kunstenares/textielontwerpster Monika Jakubiak organiseerde in 12 Europese landen een 3-daagse naaiworkshop onder de noemer I CULTURE (n.a.v. Pools voorzitterschap van de Europese Unie in 2011). Met de workshop stelde ze de Europese cultuur in vraag en ging ze met het publiek op zoek naar de plaats van ambachten binnen de maatschappij. Welke ambachten zullen overleven? Drie dagen lang werd de Horta Hall van Bozar ingepalmd.

LEKKER JOODS IN HET JOODS HISTORISCH MUSEUM

Nav een tentoonstelling over Joodse eetcultuur werd een proeftafel in de museumzaal ingericht. Drie dagen per week konden bezoekers aanschuiven en 'proeven en praten' rond een schotel met joodse gerechten en ingrediënten. De proeftafel werd geleid door (joodse) vrijwilligers die zich speciaal voor deze tentoonstelling hadden aangemeld. Naast het daadwerkelijk proeven van gerechten stonden contact tussen de bezoekers en vrijwilligers, de uitwisseling van kennis en gerechten, de mogelijkheid om vragen te stellen en het delen van persoonlijke verhalen centraal.

MIX & MATCH MUSEUM

Zes toonaangevende Nederlandse musea geven het heft uit handen. Bezoekers mogen op de website grasduinen in de collecties van het Amsterdam Museum, het Groninger Museum, het Kröller-Müller Museum in Otterlo, Museum Boerhaave in Leiden, Museum TwentseWelle in Enschede en het Van Abbemuseum in Eindhoven. Iedereen kan kiezen uit 300 objecten waarmee een eigen online expo gemaakt kan worden. De enige voorwaarde: er moet een goed verhaal achter deze keuze zitten. De meest inspirerende tentoonstellingsvoorstellen worden daadwerkelijk uitgevoerd en zijn vanaf de Museumweek 2015 (18-24 april) te zien in de deelnemende musea.

WWW.MIXMATCHMUSEUM.NL

MUSEOMIX – PEOPLE MAKE MUSEUMS

In Museomix, een internationaal concept, staat de ontmoeting tussen een museum en haar lokale gemeenschap centraal. Concreet betekent dit dat het museum een weekend lang zijn deuren opent voor een team van ongeveer 50 tot 100 ‘museomixers’ en zich omvormt tot speelterrein. Samen experimenteren de ‘museomixers’ en het museum personeel met nieuwe ideeën en bouwen ze aan prototypes voor het museum van de toekomst.

WWW.MUSEOMIX.ORG

TAKEOVER – TATE MODERN

Vertrekkende vanuit de vraag ‘Wat als Tate Modern het Musée de la danse was?’ werd het museum twee dagen lang volledig overgenomen door een 90-tal dansers en choreografen. Met demonstraties, voorstellingen, workshops en een gigantische dansvloer in de Turbine Hall tot gevolg.